

พระธาตุช่อแฮ

ข้อมูลทั่วไป

พระธาตุช่อแฮ เป็นเจดีย์บรรจุพระเกศาและพระบรมสารีริกธาตุพระศอกซ้ายของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นปูชนียสถานที่ศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของเมืองแพร่มาแต่โบราณกาล ตามตำนานกล่าวว่า ขุนลัวะอ้ายก้อมเป็นผู้สร้าง ปรากฏหลักฐานการบูรณะปฏิสังขรณ์ระหว่างปี พ.ศ.1879-1881 ในสมัยพระมหาธรรมราชา (ลิไท) เมื่อครั้งยังทรงเป็นพระมหาอุปราชครองเมืองศรีสัตนาคนหุต ลักษณะองค์พระธาตุ เป็นเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยม ยอดมุงไม้สิบสองศิลปะแบบเชียงแสนสูง 33 เมตร ฐานสี่เหลี่ยม กว้างด้านละ 11 เมตร สร้างด้วยอิฐโอบปูนหุ้มด้วยแผ่นทองเหลืองลวดรดปิดทอง จังหวัดแพร่ กำหนดให้องค์พระธาตุช่อแฮประดิษฐานบนหลังม้า เป็นตราสัญลักษณ์ของจังหวัด

ตำนานพระธาตุช่อแฮอีกทางหนึ่ง กล่าวถึงสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าว่าได้เสด็จมาถึงเมืองพล (เมืองแพร่) ประทับ ณ คอยโกสยชคคะบรรพต ขณะนั้นมีเจ้าลวานามว่าขุนลัวะอ้ายก้อม (อ่าน "ก้อม") ได้มากราบไหว้พระพุทธเจ้าที่บนคอยนี้ พระพุทธเจ้าได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ให้ขุนลัวะอ้ายก้อมเห็น เนื่องจากสถานที่นี้เป็นที่ร่มรื่น เหมาะสมที่จะตั้งเป็นสถานที่ไว้ในพระพุทธศาสนา พระองค์ได้ประทานพระบรมสารีริกธาตุที่ระลึก โดยเอาเส้นพระเกศาเส้นหนึ่งให้แก่ขุนลัวะอ้ายก้อมไว้ มีรับสั่งให้เอาเส้นพระเกศานี้ไปไว้ในถ้ำที่อยู่ใกล้บริเวณนี้ พระองค์ทรงรับสั่งอีกว่าเมื่อพระองค์เสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว ให้เอาพระบรมสารีริกธาตุพระศอกข้างซ้ายมาบรรจุไว้ ณ สถานที่นี้ และต่อไปภายหน้าจะได้ชื่อว่าเมืองแพร่ โดยเป็นเมืองใหญ่ซึ่งพระองค์เคยเสด็จประทับนั่ง ณ ที่ดินหมากนี้ เมื่อทรงทำนายแล้วก็เสด็จจาริกไปยังเมืองต่างๆ ที่ทรงเห็นว่าควรจะเป็นที่ตั้งพระธาตุได้ จากนั้นจึงเสด็จกลับไปยังพระเชตวันอารามและหลังจากที่พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพานไปแล้ว 218 ปี ตรงกับสมัยของพระเจ้าอโศกมหาราช พระเจ้าอโศกมหาราชและพระอรหันต์ทั้งปวงได้ร่วมกันอธิษฐานว่าเมื่อสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่นั้น เคยเสด็จไปยังถิ่นฐานบ้านเมืองหลายแห่ง แล้วทรงหมายสถานที่ที่ควรจะบรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้จึงขออัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุที่ได้บรรจุในโกศที่เตรียมไว้นั้นไปสถิตอยู่ในสถานที่ซึ่งพระพุทธเจ้าได้ทรงหมายไว้นั้นเถิด เมื่ออธิษฐานแล้วพระบรมสารีริกธาตุทั้งหลายก็เสด็จออกจากโกศโดยทางอากาศไปตั้งอยู่ที่แห่งนั้น ๆ ทุกแห่ง ส่วนพระบรมสารีริกธาตุเหลืออยู่ พระอรหันต์ทั้งปวงก็อัญเชิญไปบรรจุในพระเจดีย์ 84,000 องค์นั้น แล้วประกาศแก่เทวดาทั้งหลายให้พิทักษ์รักษาตลอดไป จนกว่าจะหมดอายุแห่งพระพุทธศาสนา 5,000 พระวัสสา กรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนพระธาตุช่อแฮ เป็นโบราณสถานในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 52 ตอนที่ 75 ลงวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2478 และได้ประกาศกำหนดขอบเขตโบราณสถาน เล่มที่ 97 ตอนที่ 159 ลงวันที่ 14 ตุลาคม 2523

ที่มาของข้อมูล

“พระธาตุช่อแฮ” 2550. [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ: 7 กุมภาพันธ์. จาก <http://www.watphrathatchohae.com/>